

Отже, визначені психолого-педагогічні умови – урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей старшого дошкільного віку, інтеграція цифрових і традиційних ігрових форм та методична готовність педагога – створюють цілісне підґрунтя для ефективної реалізації педагогіки гри у цифрову епоху. Їх дотримання забезпечує формування стійкої позитивної мотивації дітей дошкільного віку та сприяє гармонійному розвитку особистості в сучасному освітньому середовищі.

Такі умови передбачають педагогічно доцільну організацію освітнього середовища, у якому гейміфікація виступає не лише як технологічний інструмент, а як складова педагогіки гри, що інтегрує традиційні та цифрові ігрові форми діяльності, враховує вікові та індивідуально-психологічні особливості дітей дошкільного віку та забезпечує активну взаємодію між педагогом і дитиною. Реалізація визначених психолого-педагогічних умов сприяє створенню позитивного емоційного клімату, підтримці пізнавальної активності дітей та формуванню стійкої мотивації до пізнавальної діяльності в умовах сучасного цифрового освітнього середовища.

Список використаних джерел

1. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник / упорядник О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с.
2. Карабін О. Гейміфікація в освітньому процесі як засіб розвитку молодших школярів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 67. Т. 1. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14039/1/Karabin_Gameification_educational.pdf . (дата звернення: 05.10.2025).
3. Коваленко О. О. Моделі гейміфікації в системах управління навчанням : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2023. 85 с.
4. Чернова Т. Ю., Ольшевський А. О., Іванов В. О. Гейміфікація як інструмент мотивації до самостійного професійного розвитку майбутніх педагогів. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2025. № 18. URL : <https://doi.org/10.5281/zenodo.15501944>. (дата звернення: 01.12.2025).

*Якубець Сніжана,
студентка 4 курсу спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,*

ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ ЯК МЕТОД ПІЗНАННЯ ТА ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ЯВИЩ ОТОЧУЮЧОЇ ДІЙНОСТІ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Експериментування у системі дошкільної освіти посідає особливе місце як метод пізнання, що поєднує елементи спостереження, дослідження та активної діяльності дитини. На відміну від пасивного засвоєння знань через пояснення дорослого чи перегляд наочного матеріалу, експеримент сприяє безпосередньому відкриттю нових знань самою дитиною. Це відповідає сучасним уявленням про конструктивістський підхід до навчання, за яким розвиток інтелектуальних здібностей відбувається через активну взаємодію з об'єктами і явищами довкілля.

Окремі аспекти дитячого експериментування висвітлені у роботах Н.Лисенко, Л.Калузької. Теоретичні основи експериментування як методу висвітлені в роботах Г.Беленької. Незважаючи на підвищений інтерес науковців до проблеми екологічного виховання дітей дошкільного віку, дослідження впливу навколишнього середовища на виховання й навчання дитини, проблема формування природознавчої компетентності дітей дошкільного віку засобами експериментування не втрачає своєї актуальності.

У дошкільному віці діти виявляють природну допитливість, яка проявляється у численних запитаннях, прагненні випробувати предмети у різних ситуаціях, з'ясувати причини та наслідки певних подій. Експериментування задовольняє цю природну потребу, перетворюючи пізнавальний інтерес на організовану форму діяльності. Під час проведення дослідів дитина спостерігає за змінами, виявляє зв'язки між діями та їх результатами, поступово починає усвідомлювати причинно-наслідкові залежності. Це сприяє формуванню елементарних наукових уявлень, які в подальшому

стають основою для систематичних знань, що здобуватимуться у шкільному віці [1, с. 8].

У сучасній педагогічній науці дитяче експериментування, поряд з ігровою діяльністю, визнається одним із природних і провідних видів активності дошкільника, що відображає внутрішню потребу досліджувати навколишнє середовище. Така пошукова активність має генетичне підґрунтя, а завдання дорослих полягає у створенні сприятливих умов для її реалізації. Сучасна дитина постає як активний суб'єкт освітнього процесу, у якого інтенсивно розвиваються пізнавальні здібності, посилюється інтерес до навколишнього світу, що зумовлює необхідність організації пізнавально-дослідницької діяльності, розвитку розумової працездатності та формування пізнавальної мотивації в межах дошкільної освіти [3].

Попри визнання значущості дитячого експериментування, методика його організації в закладах дошкільної освіти залишається недостатньо розробленою. Це зумовлено як обмеженістю теоретичних напрацювань, так і відсутністю належної мотивації у педагогів до впровадження цього виду діяльності, що, своєю чергою, уповільнює інтеграцію експериментування в освітню практику. Водночас діти дошкільного віку демонструють високий рівень допитливості, прагнення до самостійного пошуку рішень у проблемних ситуаціях, що підтверджує їхню природну дослідницьку спрямованість. У цьому контексті роль педагога полягає не в обмеженні, а в підтримці та стимулюванні дослідницької активності дитини [3, с. 61].

Експериментування розглядається як один із найефективніших методів пізнання закономірностей і явищ навколишнього світу, що має значний розвивальний потенціал у дошкільному віці. Його основна функція полягає у формуванні реалістичних уявлень про об'єкти дослідження, їхні властивості, взаємозв'язки з іншими об'єктами та середовищем існування. У процесі експериментування активізуються розумові процеси дошкільника, збагачується пам'ять, розвиваються навички аналізу, синтезу, порівняння, класифікації та узагальнення. Таким чином, дитяче експериментування виступає ефективним засобом інтелектуального розвитку дітей старшого

дошкільного віку та є оптимальним шляхом ознайомлення їх із живою і неживою природою [2, с. 14].

Особливістю експериментування у дошкільному віці є його ігрова форма. З одного боку, досліди мають дослідницький характер, з іншого – вони не втрачають елементів гри, що робить процес пізнання емоційно привабливим і доступним. Наприклад, експерименти з водою, піском, ґрунтом, повітрям дозволяють не лише виявляти властивості цих матеріалів, а й розвивати сенсорний досвід дитини. Завдяки таким вправам діти краще розуміють явища плавучості, випаровування, зміни стану речовини, руху повітря тощо [4].

Метод експериментування має низку переваг, серед яких – формування у дітей реалістичних уявлень про різні аспекти об'єкта дослідження, активізація пам'яті та мислення, розвиток навичок аналізу, синтезу, порівняння, класифікації та узагальнення. У процесі експерименту діти не лише спостерігають, а й формулюють висновки, що сприяє розвитку мовлення, творчих здібностей, емоційної сфери, а також таких особистісних якостей, як емпатія, впевненість у собі та комунікативність.

Класифікація дитячого експериментування охоплює різні аспекти його організації та проведення. Вона враховує характер об'єктів дослідження (рослини, тварини, об'єкти неживої природи, людина), місце проведення (приміщення, природне середовище), кількість учасників (індивідуальні, групові, колективні), причини проведення (випадкові, заплановані, ініційовані запитанням дитини), частоту включення в освітній процес (епізодичні, систематичні), тривалість (короткочасні, тривалі), кількість спостережень (одноразові, багаторазові), етапи дослідження (первинні, повторні, підсумкові), характер розумових операцій (констатуючі, порівняльні, узагальнюючі), тип пізнавальної діяльності (ілюстративні, пошукові, спрямовані на розв'язання завдань), а також спосіб організації аудиторії (демонстраційні, фронтальні). Така багатовимірною класифікація дозволяє гнучко інтегрувати експериментування в освітній процес, враховуючи вікові, когнітивні та емоційні особливості дітей дошкільного віку [4, с. 44].

Кожне експериментальне дослідження передбачає дотримання певної логічної послідовності етапів, які поступово змінюють один одного в процесі реалізації. Спочатку виникає усвідомлена потреба в отриманні нової інформації, що зумовлює постановку дослідницького завдання. Далі здійснюється розробка методики проведення експерименту, враховується інструктивний супровід та критичні зауваження, які можуть уточнити або скоригувати хід дослідження. На наступному етапі здійснюється прогнозування очікуваних результатів, після чого відбувається практична реалізація експерименту з обов'язковим дотриманням норм техніки безпеки. У процесі виконання роботи проводиться спостереження за результатами, їх фіксація, подальший аналіз отриманих даних, вербалізація спостережень та формулювання узагальнюючих висновків. Така структурована послідовність забезпечує цілісність і наукову обґрунтованість експериментального процесу [2].

Отже, експериментування у дошкільному віці є важливим засобом розвитку пізнавальної активності та формування елементарних наукових уявлень. Воно забезпечує дитині можливість самостійно відкривати властивості предметів і явищ, усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки та поступово оволодівати методами дослідження навколишнього світу. У процесі експериментування поєднується інтелектуальний, мовленнєвий і творчий розвиток, що створює умови для становлення допитливої, самостійної та мислячої особистості. Таким чином, організація дослідницької діяльності у дошкільному навчанні виступає важливим чинником підготовки дітей до подальшого навчання та їх успішної соціалізації.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Експериментування – крок до пізнання. *Дошкільне виховання*. 2007. № 5. С. 7-10.
2. Гнетецька О. Формування дослідницьких здібностей дітей старшого дошкільного віку в пошуково-дослідницькій діяльності. *Освіта та розвиток обдаровано особистості*. 2015. № 7 (38). С. 14-17.
3. Іванко О. Л. Організація дослідницької діяльності старших дошкільників впродовж навчального року. Кривий Ріг, 2014. 82 с.

4. Козубовська І., Товканець О. Розвиток дослідницької активності дітей старшого дошкільного віку. *Norwegian Journal of development of the International Science*, 2021. № 64/2021. С. 43-46.

*Ярижко Ліна,
студентка 4 курсу спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЛІЧБИ

Актуальність проблеми методики ознайомлення дітей дошкільного віку з цифрами зумовлена сучасними вимогами до якості дошкільної освіти, а також потребами гармонійного й всебічного розвитку особистості дитини. Згідно з Державним стандартом дошкільної освіти України (Базовим компонентом дошкільної освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2021 р. № 86), одним із пріоритетних завдань дошкільної освіти є формування в дітей логіко-математичної компетентності, що передбачає ознайомлення з кількістю, числом, відношеннями між об'єктами за кількісними ознаками, а також розвиток уміння співвідносити предмети з числовими символами.

Опанування початкових математичних уявлень на етапі дошкільного дитинства закладає основу для подальшого успішного навчання у початковій школі, що визначено в Концепції Нової української школи, де наголошено на важливості сформованої математичної готовності як складової загальної шкільної зрілості. З огляду на те, що у віці 4–6 років інтенсивно розвиваються сенсорно-перцептивні здібності, увага, пам'ять, мовлення й абстрактне мислення, саме в цей період надзвичайно важливо закласти фундамент для розуміння елементарних математичних понять, зокрема чисел і їх символічного вираження – цифр.

Аналіз проблеми логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку засвідчив різноаспектність досліджень у цій сфері